

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP
Erfgoedbeleid

PROGRAMMA
Bestuur en omgeving

PORTEFEUILLEHOUDER
H.C. Klavers

Het Algemeen Bestuur besluit

1. in te stemmen met het voorgestelde scenario 'Basisplus - Wettelijk geborgd, betekenisvol verteld' en de daarbij behorende financiële consequenties van jaarlijks € 150.000, om daarmee op structurele basis het behoud van erfgoed te borgen in onze waterschapstaken;
2. kennis te nemen van de voorgenomen ondertekening van het landelijke Watererfgoedpact van de gezamenlijke waterschappen.

Korte samenvatting

Waterschap Zuiderzeeland heeft op dit moment geen erfgoedbeleid. Dit voorstel vraagt het bestuur een keuze te maken over structurele inzet, sturing en borging van het behoud van erfgoed. Onder erfgoed verstaat Zuiderzeeland het waterschapserfgoed, zoals de fysieke objecten en landschapselementen in de leefomgeving gerelateerd aan de waterschapstaken, maar ook de historische archiefcollecties en de aan het waterschapswerk gerelateerde materialen en verhalen.

Hiervoor zijn drie verschillende scenario's opgesteld, waarbij het college het Algemeen Bestuur voorstelt om te kiezen voor het tweede scenario. Dit scenario voldoet aan de wetgeving, is in lijn met de afspraken in het Waterbeheerprogramma, biedt structurele inzet en sturing op het behoud van erfgoed én voorziet in het opstellen, uitdragen en publieksvriendelijk toegankelijk maken en borgen van waterschapsverhalen.

Met dit scenario gaat Zuiderzeeland bewust om met zijn aan de waterschapstaken gerelateerde erfgoed. Daarbij zorgt Zuiderzeeland ervoor dat relevante informatie, objecten en verhalen duurzaam worden vastgelegd, bewaard en overgedragen. Dit leidt ertoe dat het waterschap en overige belanghebbenden en geïnteresseerden nu, maar ook in de toekomst kunnen leren van het verleden.

Relevante kaders

Kader voor het behoud van Watererfgoed (AV-besluit 28 juni 2016)
Bestuursprogramma 's 2019-2023 en 2023-2027
Collegeplannen 2019-2023 en 2023-2027
Waterbeheerprogramma 2022-2027
Digitale Strategie 2026-2030
Archiefwet
Erfgoedwet
Omgevingswet
Besluit activiteiten leefomgeving

Lelystad, 1 september 2026

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

In de bestuursperiode 2019-2023 is afgesproken om in de aanloop naar ons 25-jarig jubileum onze geschiedschrijving te borgen. Dit is binnen de organisatie projectmatig opgepakt, maar heeft vanwege de complexiteit vertraging opgelopen. Naar verwachting worden dit jaar wel de eerste resultaten hiervan gepubliceerd. Het project heeft ook aan het licht gebracht dat structurele borging van erfgoed(beleid) binnen Zuiderzeeland noodzakelijk is.

Erfgoedbeleid

Geschiedschrijving kan een van de pijlers van erfgoedbeleid zijn, maar heeft overkoepelende beleid nodig om op een goede manier in de organisatie te landen. Daarnaast hebben we diverse wettelijke verplichtingen die in de onderbouwing beslispunten en de bijlage verder worden toegelicht. Dit voorstel vraagt het bestuur een keuze te maken in het gewenste ambitieniveau als het gaat om erfgoed. De ambities van Zuiderzeeland bepalen hoe actief en zichtbaar erfgoed wordt geborgd en ingezet.

Definitie erfgoed

Onder erfgoed verstaan wij het waterschapserfgoed, zoals de fysieke objecten en landschapselementen in de leefomgeving gerelateerd aan de waterschapstaken, maar ook onze historische archiefcollecties. De verhalen en overige materialen die worden verzameld in het kader van geschiedschrijving, vallen ook onder erfgoed als Zuiderzeeland dit vanuit de cultuurhistorische waarde wil bewaren.

Huidige stand van zaken

De aandacht voor watererfgoed binnen Zuiderzeeland is gestart rond 2015. De fysieke waterschapsobjecten zijn in die tijd gewaardeerd en deze objecten worden sindsdien beheerd en onderhouden conform een waarderingskader uit 2016. Daarnaast zijn er met collega-overheden in de Noordoostpolder (2019) afspraken gemaakt over het gezamenlijk onderhouden van watererfgoed en het uitdragen van het verhaal van de Noordoostpolder. Hier geven we in de praktijk niet actief invulling aan.

Beoogd effect

We gaan bewust om met ons aan de waterschapstaken gerelateerde erfgoed. Daarbij zorgen we ervoor dat relevante informatie, objecten en verhalen duurzaam worden vastgelegd, bewaard en overgedragen. Dit leidt ertoe dat we nu, maar ook toekomstige generaties kunnen leren van het verleden.

Onderbouwing beslispunten

1.1 Als het gaat om erfgoed heeft Zuiderzeeland te maken met verschillende wettelijke verplichtingen.

Alles wat een waterschap maakt of ontvangt en dat relevant is voor besluitvorming, uitvoering, verantwoording of rechtspositie, moet volgens de Archiefwet zorgvuldig worden gearchiveerd - ongeacht de vorm. Dit houdt in dat waterschapsinformatie niet alleen wordt opgeslagen, maar ook zolang dat van belang is vindbaar, beschikbaar, leesbaar, interpreteerbaar, betrouwbaar én toekomstbestendig blijft. De regelgeving over het behoud en beheer van cultureel erfgoed is sinds 2016 ondergebracht in de Erfgoedwet. De omgang met het cultureel erfgoed in onze leefomgeving is geregeld in de Omgevingswet (zie bijlage voor meer informatie over de verschillende wetten).

Zuiderzeeland heeft als waterschap geen wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit de Erfgoedwet. Wel heeft Zuiderzeeland als eigenaar van rijksmonumenten (gemaal De Blocq van Kuffeler en gemaal Lovink) een instandhoudingsplicht. De instandhoudingsplicht is vastgelegd in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Daarnaast heeft Zuiderzeeland een algemene zorgplicht voor de fysieke leefomgeving (artikel 1.6 Omgevingswet). Onder de fysieke leefomgeving wordt onder andere verstaan cultureel erfgoed.

Als we als waterschap zaken willen bewaren voor toekomstige generaties, start dat met een waardering, vervolgens volgt een juridische of beleidsmatige borging van de status en tot slot rest dan nog de zorg voor duurzaam beheer - eventueel in samenwerking met erfgoedpartners.

1.2` De gezamenlijke waterschappen en de Unie van Waterschappen hebben de wens om dit jaar (2026) een Watererfgoedpact te ondertekenen.

Daarmee spreken de waterschappen met elkaar af om erfgoed bewust toe te passen in het waterschapswerk. Dit is in principe een intentieverklaring, omdat de waterschappen zelf bepalen hoe zij invulling geven aan het Watererfgoedpact. Met scenario 2 kunnen we als waterschap actief invulling geven aan het Pact, zie verder 1.6 en 2.1.

1.3 We willen van het verleden leren, nu en in toekomst. Het college onderschrijft het belang van het vertellen van het verhaal: waar komen we vandaan en waar gaan we naartoe. Dit doen we incidenteel, maar hier moeten we continuïteit in brengen. Dit betekent dat we bewust moeten omgaan met ons erfgoed en beleid nodig hebben om te bepalen wat we hierin belangrijk vinden en hoe we dat vervolgens gaan toepassen. Daarom zijn voor borging van erfgoed binnen Zuiderzeeland drie scenario's uitgewerkt met verschillende ambitieniveaus. Het college stelt het Algemeen Bestuur voor om te kiezen voor het tweede scenario 'Basisplus - Wettelijk geborgd, betekenisvol verteld'. De andere scenario's staan vermeld onder het kopje 'Alternatief'.

1.4 Het doel van het scenario 'Basisplus - Wettelijk geborgd, betekenisvol verteld' is structurele inzet en aansturing op erfgoed, zodat we erfgoed actief intern en extern kunnen inzetten.

Naast wettelijke verplichtingen geeft erfgoed betekenis aan de wettelijke taken. De historische context wordt actief ingezet bij communicatie, educatie, beheer en onderhoud, beleid en bestuur, en versterkt zo het waterbewustzijn in de omgeving en binnen de organisatie. Ook werken we hiermee aan onze identiteit (o.a. door te weten waar we vandaan komen). Tot slot draagt het versterken van het historisch besef binnen de organisatie bij aan het zorgvuldiger vastleggen van technische en bestuurlijke afwegingen.

1.5 Met dit ambitieniveau zijn we gematigd ambitieus, passend bij Zuiderzeeland en in lijn met wat andere waterschappen doen.

We gaan aan de slag met de pijlers van het erfgoedpact, maar lopen niet voorop. We realiseren aansprekende verhalen rondom gebeurtenissen en/of objecten, waarmee we richting onze omgeving kennis delen over het waterschapswerk en de institutionele geschiedenis. We hebben echter in dit scenario niet de ambitie om te werken aan een integrale collectie over ons werk aan de hand van een vooraf opgesteld collectieplan. We ontwikkelen en actualiseren periodiek erfgoedbeleid en stemmen het af op wat redelijkerwijs mogelijk is binnen dit ambitieniveau, ook in relatie tot alle andere opgaven die er liggen.

1.6 Met dit ambitieniveau wordt actief invulling gegeven aan de vier actiepunten van het Watererfgoedpact: bewust omgaan met watererfgoed, kennis delen, het verhaal van het water uitdragen en erfgoed toepassen in onze taken en opgaven (bijvoorbeeld via beheer, inrichting, weging van het waterbelang of participatie). Hiervoor is het nodig dat wordt geïnvesteerd in capaciteit om overkoepelend erfgoedbeleid op te stellen, periodiek te herijken en verhalen te ontwikkelen en te verspreiden. Zie verder hieronder onder 2.1.

2.1 Met de ondertekening van het Watererfgoedpact spreken de waterschappen met elkaar af om erfgoed bewust toe te passen in het waterschapswerk. Naast de wettelijke kaders van de Archiefwet, Erfgoedwet en Omgevingswet is het al een aantal jaar de wens vanuit de Unie van Waterschappen, ondersteund door de themagroep Cultuurhistorie, om met alle waterschappen gezamenlijk een Watererfgoedpact af te sluiten. Het streven is dat alle waterschappen dit jaar (2026) het pact

ondertekenen. Door erfgoed gezamenlijk een plek te geven, bevorderen de waterschappen bewustzijn, kennisdelen, beleving, inspiratie en verrijking van taken en opgaven. Hoewel het woord pact anders doet vermoeden, is het pact in feite een intentieverklaring zonder resultaatverplichting. De waterschappen bepalen zelf hoe zij invulling geven aan de onder 1.6 genoemde actiepunten van het Watererfgoedpact.

Alternatief

Afhankelijk van het gewenste ambitieniveau kan - ten opzichte van het voorgestelde scenario 2 - ook gekozen worden voor een meer basale aanpak die voortborduurt op de huidige situatie (scenario 1) dan wel een uitgebreidere aanpak (scenario 3). Voor het overzicht staan hieronder de uitgangspunten en te verwachten resultaten van de verschillende scenario's op een rij. Daarna volgt nog een korte toelichting op de scenario's 1 en 3.

Scenario 1: Basisscenario 'Doen wat nodig is volgens de regels'	Scenario 2: BasisPlus 'Wettelijk geborgd, betekenisvol verteld'	Scenario 3: BasisExtra 'Opbouw eigen Zuiderzeeland- collectie'
Uitgangspunt: voldoen aan de (nieuwe) Archiefwet, Erfgoedwet en Omgevingswet.	Uitgangspunt: voldoen aan wetgeving, de afspraken in het Water-beheerprogramma, structurele inzet en sturing op erfgoed én waterschapsverhalen opstellen, uitdragen en publieksvriendelijk toegankelijk maken en borgen (waterbewustzijn, identiteit, heden-verleden-toekomst).	Uitgangspunt: naast links genoemde items extra inzet op het vergroten van waterbewustzijn en de positionering van het waterschap door een integraal collectieplan en een eigen, duurzaam toegankelijke Zuiderzeelandcollectie.
Verwachte resultaten: - overheidsinformatie is duurzaam toegankelijk conform Archiefwet - hotspots zijn benoemd en vastgelegd volgens voorgeschreven systematiek - bestaande erfgoed- objecten zijn beheerd en onderhouden - ad hoc verhalen over erfgoed en ZZL- geschiedenis - circa twee erfgoed gerelateerde rondleidingen per jaar	Verwachte resultaten (aanvullend op links genoemde items): - een visie op erfgoed, erfgoedbeleid en een geactualiseerd operationeel kader - strategie tbv uitvoering Watererfgoedpact - erfgoed structureel meegewogen bij nieuw beleid en projecten - erfgoed krijgt plek in educatiestrategie en ontwikkelde middelen, zoals verhalen en een landingspagina op onze website, actief ingezet voor waterbewustzijn en kennisdeling over waterschapswerk - samenwerking relevante overheden/organisaties en vertegenwoordiging in Unienetwerk - structurele deelname aan relevante landelijke initiatieven (Open Monumentendag etc.)	Verwachte resultaten (aanvullend op links genoemde items): - vastgesteld collectieplan als basis voor eigen Zuiderzeelandcollectie - publieksvriendelijk ontsloten collectie - ontwikkelde middelen vanuit de collectie, zoals een erfgoedwebsite en educatiemateriaal - regelmatige publicaties over erfgoed en ZZL- geschiedenis - proactief en zichtbaar in regionale/ landelijke erfgoedinitiatieven en netwerken

Toelichting scenario 1

Dit scenario richt zich op het voldoen aan de wettelijke verplichtingen en is een voortzetting van de huidige situatie. Hierbij is er geen sprake van een structurele aanpak, tussentijdse evaluatie en beleidsontwikkeling op het vlak van erfgoed. We zijn reactief als het gaat om het uitdragen van ons verhaal en het betrekken van onze omgeving bij erfgoed. De nieuwe Archiefwet (2027) vraagt om actieve borging van duurzaam toegankelijke overheidsinformatie en het toepassen van de hotspotsystematiek (zie bijlage voor meer informatie). Deze verplichtingen zijn opgenomen in de Digitale Strategie van Zuiderzeeland.

De Erfgoedwet en Omgevingswet regelen respectievelijk de zorg voor cultuurgoederen in overheidsbezit en de omgang met erfgoed in de fysieke leefomgeving. Als waterschap heeft Zuiderzeeland geen wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit de Erfgoedwet. Wel heeft Zuiderzeeland als eigenaar van rijksmonumenten (gemaal De Blocq van Kuffeler en gemaal Lovink) een instandhoudingsplicht op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Voor immaterieel organisatie-erfgoed geldt geen wettelijke instandhoudingsplicht, maar een bestuurlijke en culturele verantwoordelijkheid.

Dit scenario kan binnen de bestaande begroting worden uitgevoerd. De verplichtingen van de Archiefwet zijn opgenomen in de Digitale Strategie. De kosten van het beheer en onderhoud van de bestaande erfgoedobjecten worden jaarlijks opgenomen in de meerjarenonderhoudsplannen.

Toelichting scenario 3

Het uitgebreidere scenario 3 combineert wettelijke borging en structurele inzet en sturing op erfgoed met het gericht opbouwen van een eigen collectie van documenten, objecten en verhalen. In dit scenario werkt Zuiderzeeland met een integrale erfgoedstrategie die alle afdelingen van het waterschap raakt. De Zuiderzeelandcollectie op basis van een strategisch erfgoedbeleid en vastgesteld collectieplan, vormt de basis voor communicatie, educatie en kennisdeling, biedt kansen voor verdere profilering van (taken en opgaven van) Zuiderzeeland en versterkt bij de ontwikkeling daarvan de samenwerking met relevante partners binnen en buiten Flevoland.

Dit is het meeste ambitieuze niveau binnen de voorgestelde scenario's, waarbij er wordt gewerkt met een integrale erfgoedstrategie. Hierbij is niet alleen aandacht voor alle typen erfgoed (materieel, immaterieel, natuurlijk en digitaal), maar wordt erfgoed net als bijvoorbeeld biodiversiteit een programma dat door alle afdelingen heen loopt. Het gaat hierbij niet alleen om de mooiste verhalen, maar ook om werken aan een completer overzicht van onze geschiedenis. Want in de jongste provincie van Nederland is er over de oudste democratische bestuurslaag van ons land heel veel te vertellen.

De kosten van dit scenario zijn in totaal € 290.000, waarvan € 240.000 bestaat uit loonsom en € 50.000 voor de ontwikkeling van materialen en de inzet van specialisten.

Risico's en kanttekeningen

Ook in andere dossiers - zoals 'water en bodem sturend', 'bodemdaling' en 'brede welvaart' - zien we dat weten waar we vandaan komen en goed rentmeesterschap steeds belangrijker worden. Een zorgvuldige aanpak van ons waterschapserfgoed past daarbij, ook om reeds bestaande afspraken te honoreren en samenwerkingen te activeren.

De opgaven voor Zuiderzeeland zijn de komende jaren groot en goede zorg voor erfgoed hoort daar ook bij. Gebrek aan erfgoedbeleid vergroot de kans op willekeur bij de borging van erfgoed in beleid, beheer en onderhoud of projecten en kan daarmee het waterschap schaden. Gezien de andere opgaven lijkt scenario 2 het meest realistisch, ook kijkend naar de inzet van andere waterschappen op dit thema.

Financiën en capaciteit

Voor de implementatie van scenario 2 is structureel een loonsombudget van € 120.000 nodig en een exploitatiebudget van € 30.000 voor de ontwikkeling van materialen en de inzet van specialisten. In totaal betekent dit structureel € 150.000 per jaar. In de geraamde kostenontwikkeling van de kadernota 2027-2031 is reeds rekening gehouden met deze financiële consequenties.

Begrotingswijziging

Geen.

Communicatie

Het vaststellen van dit scenario voor borging van erfgoed binnen Zuiderzeeland vereist op zichzelf geen inzet op het gebied van communicatie.

Bijlage: Toelichting op bestaande situatie, het Watererfgoedpact en de wettelijke kaders

1. Inzet op (water)erfgoed tot nu toe

Flevoland heeft een jong beheergebied. Tegelijkertijd vertelt dit jonge gebied een bijzonder verhaal. Dit is voor het waterschap de aanleiding geweest om eerste stappen te zetten in het behoud van watererfgoed. Om zicht op het watererfgoed te krijgen is in 2015/2016 een inventarisatie van alle eigen objecten uitgevoerd, zijn deze objecten gewaardeerd en is voor het behoud hiervan een kader opgesteld. In de aanloop naar ons 25-jarig jubileum is, naar aanleiding van het Bestuursprogramma en Collegeplan 2019-2023, gewerkt aan de geschiedschrijving. De voorbereiding op de komst van de nieuwe Archiefwet is opgenomen in de Digitale Strategie.

Ontwikkeling aanpak watererfgoed

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Zuiderzeeland heeft op 28 juni 2016 het kader voor behoud van watererfgoed vastgesteld en toegevoegd aan de bestuurlijke uitgangspunten voor beheer en onderhoud. Dit kader biedt uitgangspunten voor het beheer en onderhoud, maar ook voor het uitdragen van 'het verhaal van (het ontstaan van) de polders'. Voor dit laatste heeft het waterschap gekozen voor een participerende rol. In deze periode is ook een samenwerkingsverband in de Noordoostpolder ontstaan, mede door een subsidie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Daaruit is het traject 'Het verhaal van Noordoostpolder' ontstaan, een gezamenlijke invulling aan watererfgoed in de Noordoostpolder. Dit traject van de gemeenten Noordoostpolder, Urk, provincie Flevoland, de RCE en Waterschap Zuiderzeeland is bekrachtigd door een intentieverklaring. Hieraan is in de praktijk niet actief invulling gegeven en na dit traject is de focus op erfgoed afgenomen.

2. Waterbeheerprogramma 2022-2027

In het huidige Waterbeheerprogramma is opgenomen: "Tevens werken we aan het vergroten van het waterbewustzijn. Dit doen we door te communiceren over wat wij als waterschap doen en wat inwoners en organisaties zelf kunnen doen. Maar ook door de historie van ons waterschap vast te leggen en door verhalen, gebouwen en plekken in ons beheergebied van generatie op generatie te borgen."

3. Relatie 'brede welvaart' en 'water en bodem sturend'

Er is een relatie tussen de aanpak van watererfgoed en brede welvaart. Vanuit de bril van brede welvaart is watererfgoed van waarde. In de eerste plaats definieert het de leefbaarheid en de identiteit van het landschap. Daarnaast geeft het verhaal van de polders zicht op de geschiedenis, waar we van kunnen leren. Watererfgoed en het verhaal van de polders heeft ook een economische en maatschappelijke waarde. Het levert kwaliteit aan het gebied. Dit heeft relaties binnen alle drie de hoofdlijnen van brede welvaart, dus zowel met sociaal/menselijk als economisch als natuurlijk/fysiek kapitaal.

Hierin ligt ook de link met water en bodem sturend. Ons watererfgoed en het verhaal van onze polders leert ons de ontstaansgeschiedenis, inclusief de voorbereiding, onderzoeken en gemaakte keuzes. En het leert wat de gevolgen zijn van wat we langzamerhand hebben losgelaten, met hierbij de mooie en moeilijke gevolgen. Dit kunnen we als waterschap inzetten om meer zicht te krijgen op onze inzet voor de toekomst.

4. Watererfgoedpact

Binnen de Unie van Waterschappen bundelen de 21 waterschappen, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en Rijkswaterstaat hun krachten voor het watererfgoed van Nederland en bezegelen dit met het Watererfgoedpact. Dit pact verwoordt de gezamenlijke ambitie om watererfgoed in te zetten en gaat uit van vier actiepunten, namelijk:

- Bewust omgaan met watererfgoed;
- Kennis delen over watererfgoed;
- Het verhaal van water uitdragen;
- Erfgoed toepassen in alle wateropgaven.

Met het pact spreken de waterschappen hun gedeelde ambitie uit om watererfgoed in te zetten voor nu en later. Erfgoed versterkt de positie van het waterschap. Door erfgoed gezamenlijk een plek te geven, bevorderen de waterschappen bewustzijn, trots op het waterschapswerk, kennisdelen, beleving, inspiratie en verrijking van taken en opgaven. Het pact biedt elk waterschap zelf de ruimte om een eigen invulling daaraan te geven die past bij het werkgebied en de organisatie, in nauwe samenwerking met omgevingspartijen.

5. Archiefwet

Onder de nieuwe Archiefwet die in 2027 van kracht wordt, is het verplicht om passende maatregelen te treffen om overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en houden. Dit houdt in dat overheidsinformatie niet alleen wordt opgeslagen, maar ook zolang dat van belang is vindbaar, beschikbaar, leesbaar, interpreteerbaar, betrouwbaar én toekomstbestendig blijft. Dit draagt bij aan een betrouwbare overheid. Dat was overigens onder de huidige Archiefwet 1995 ook al het geval, maar de Archiefwet 2027 legt die verantwoordelijkheid nadrukkelijker bij de archiefvormers zelf neer wat een actievere rol met zich meebrengt.

Ook vraagt de (nieuwe) Archiefwet actie op het gebied van hotspots. Een hotspot is een gebeurtenis die leidt tot opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers of tussen burgers onderling. Het gaat om zaken die veel maatschappelijke onrust veroorzaken. Hotspots voldoen aan een of meer van de volgende criteria:

- Er is sprake van een (schokkende) gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen die voor veel maatschappelijke beroering zorgt en waarvoor uitzonderlijk veel aandacht bestaat in de media;
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die belangrijke principiële tegenstellingen tussen burgers aan het licht brengt. Het debat over de kwestie maakt veel emoties los;
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die aanleiding is voor een intensief publiek debat over het functioneren van de overheid;
- Er is sprake van een politieke kwestie waardoor de positie van politiek verantwoordelijke(n) ernstig is bedreigd of juist wordt onderstreept.

In de nieuwe Selectielijst voor de waterschappen die ook in 2027 in zal gaan, wordt de hotspotsystematiek opgenomen als waarderingsinstrument

6. Erfgoedwet en Omgevingswet

De regelgeving over het behoud en beheer van cultureel erfgoed is sinds 2016 ondergebracht in de Erfgoedwet. De omgang met het cultureel erfgoed in onze leefomgeving is geregeld in de Omgevingswet. De vuistregel voor de verdeling tussen Erfgoedwet en Omgevingswet is: de duiding van cultureel erfgoed en de zorg voor cultuurgooierden in overheidsbezit staat in de Erfgoedwet; de omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving is geregeld in de Omgevingswet. Cultureel erfgoed bestaat uit vijf zogenoemde elementen: stads- en dorpsgezichten, cultuurlandschappen, roerend en immaterieel cultureel erfgoed, archeologische monumenten en monumenten.

Waterschap hebben geen wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit de Erfgoedwet. Wel vallen waterschappen die eigenaar zijn van rijksmonumenten onder de Erfgoedwet, de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving. Zij hebben als eigenaar een instandhoudingsplicht, mogen monumenten niet beschadigen of verwaarlozen en hebben voor ingrepen doorgaans een omgevingsvergunning nodig. De naleving hiervan is handhaafbaar door gemeenten. Zuiderzeeland heeft zelf twee rijksmonumenten: gemaal De Blocq van Kuffeler en gemaal Lovink.

Organisatieverhalen en overige verhalen die vanuit geschiedschrijving worden verzameld maken deel uit van het immaterieel erfgoed van Zuiderzeeland, in de betekenis van gedeeld en levend cultureel geheugen, niet in de juridische zin van de Erfgoedwet. Voor immaterieel organisatie-erfgoed geldt geen wettelijke zorgplicht, maar een bestuurlijke en culturele verantwoordelijkheid.